

Statistik om Stockholm

Inkomster i Stockholm 2017

Årsrapport

Publicerad: 2019-06-14

FÖRORD

I denna rapport redovisas inkomster för individer och hushåll i Stockholms stad år 2017. Rapporten inleds med en beskrivning av utvecklingen av arbetsinkomsterna uppdelat efter kön, sektor och näringsgren. Därefter presenteras utvecklingen av de disponibla inkomsterna under perioden 2000–2017, både per familj/hushåll och konsumtionsenhet. Till sist görs en geografisk jämförelse av de olika inkomstnivåerna i Stockholms stads områden, bland annat med hjälp av kartor.

Rapporten är framtagen under våren 2019, men statistiken som presenteras avser år 2017. Eftersläpningen i statistiken beror på att grundmaterialet hämtas ur taxeringsuppgifter som Statistiska centralbyrån (SCB) får från Skatteverket.

Denna rapport ingår i rapportserien ”Statistik om Stockholm”. Rapporten är utarbetad av Emilie Leroy och Linnea Karlsson och kartorna är framtagna av Olof Wredenfors, samtliga från Sweco Society AB, på uppdrag av Stadsledningskontoret, Stockholms stad.

Mer information om inkomster i Stockholm finns på hemsidan:
<http://statistik.stockholm.se/>

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD.....	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
SAMMANFATTNING.....	3
INKOMST FÖR INDIVIDER	4
Inkomstutvecklingen i staden.....	4
Inkomstspridningen i staden	6
Medelinkomst efter sektor	7
Medelinkomst efter bransch.....	9
INKOMST FÖR HUSHÅLL	12
Stadens hushåll	12
Disponibel inkomst i staden år 2017	13
Utveckling av disponibel hushållsinkomst för olika hushållstyper	14
Familjer och hushåll 20–64 år utan barn	14
Familjer och hushåll 20–64 år med barn	15
Familjer och hushåll 65 år och äldre	15
Disponibel inkomst per konsumtionsenhet	17
INKOMSTER I STOCKHOLMS OLIKA OMRÅDEN.....	19
APPENDIX 1 – KÄLLOR OCH DEFINITIONER	23
Källor	23
Begrepp och definitioner	23

SAMMANFATTNING

Medelinkomsten bland förvärvsarbetande i Stockholm stad uppgick år 2017 till 423 000 kronor. Sedan år 2000 har de förvärvsarbetande i Stockholm stad överlag haft en positiv realinkomstutveckling, med undantag för åren 2002, 2003 och 2011 då reallönerna minskade i Stockholm. Under år 2017 ökade medelinkomsten i fasta priser med 0,8 procent.

Under perioden 2000–2017 har kvinnor haft en bättre relativ löneutveckling än män. Justerat efter 2017 års prisnivå har kvinnornas förvärvsinkomster ökat med 37,9 procent och motsvarande ökning för männen uppgick till 25,2 procent. Under 2017 ökade reallönerna med 0,4 procent för män och 1,4 procent för kvinnor och skillnaden mellan männens och kvinnornas medelinkomst uppgick till 95 400 kronor.

År 2017 var medellönen högst inom statlig sektor, 455 900 kr, följt av företagssektorn med en medellön på 444 800 kronor. Lägst var medellönen inom den kommunala sektorn, där den uppgick till 369 400 kronor. Inom samtliga tre sektorerna var medelinkomsten högre för män än för kvinnor och utrikes födda hade en lägre medelinkomst än genomsnittet för samtliga inom respektive sektor.

Den genomsnittliga förvärvsinkomsten skiljer sig åt mellan olika branscher, där den är högst inom finansiell verksamhet (703 800 kr) och lägst inom hotell och restaurang (255 600 kronor). Den grupp som haft störst procentuell löneökning under år 2017 är män och kvinnor inom jordbruksbranschen m.m., med en ökning på 12,3 respektive 8,2 procent.

Högst genomsnittlig *disponibel inkomst* år 2017 hade gifta/sammanboende med barn, som uppgick till 911 300 kronor. Det är en minskning med 5,7 procent jämfört med föregående år. Ensamstående män 65 år eller äldre hade den största ökningen av den genomsnittliga disponibla inkomsten under år 2017, vilken uppgick till 6,3 procent mätt i fasta priser. Gruppen med lägst genomsnittlig disponibel inkomst, på 279 400 kr, var ensamstående kvinnor 65 år och äldre.

När den disponibla inkomsten jämförs mellan olika områden i staden används *disponibel inkomst per konsumtionsenhet*, som är en indikator på ett hushålls ekonomiska standard. Inre staden är det område med högst disponibel inkomst per konsumtionsenhet, 457 400 kronor år 2017 mätt i fasta priser. Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet i Västerort och Söderort uppgick till 319 100 kronor respektive 308 800 kronor.

INKOMST FÖR INDIVIDER

I detta kapitel presenteras utvecklingen av arbetsinkomsterna¹ i Stockholm stad totalt och uppdelat på kön. Därefter beskrivs inkomstfördelningen i staden kort, följt av en sammanställning av medelinkomsterna uppdelat efter sektor och bransch.

Inkomstutvecklingen i staden

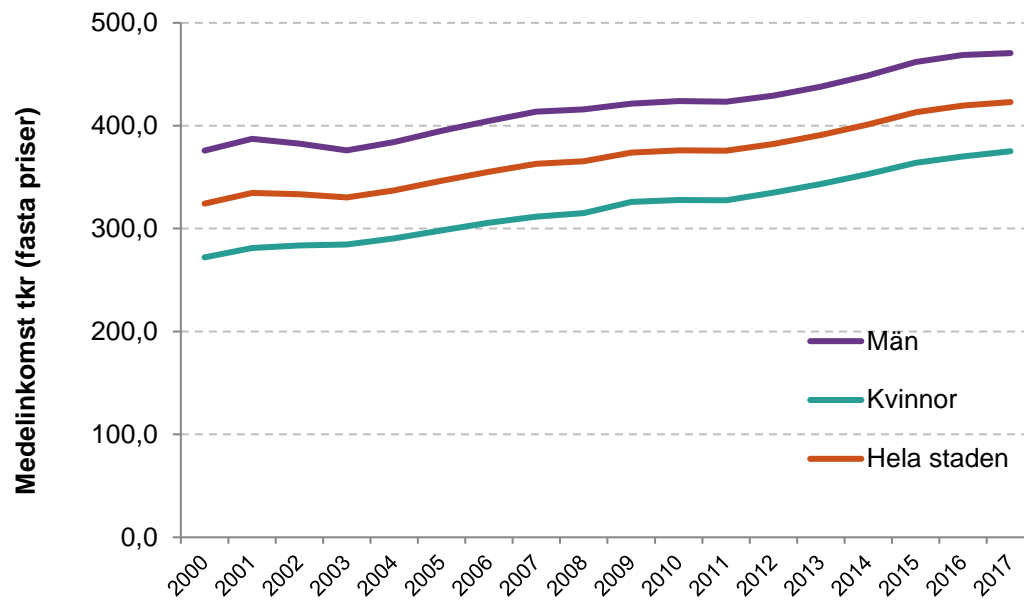
Medelinkomsten bland förvärvsarbetande i Stockholm var 423 000 kronor år 2017, vilket är en ökning på 0,8 procent från föregående år, mätt i fasta priser². Som framgår av Figur 1 har utvecklingen av realinkomsterna för förvärvsarbetande i Stockholm varit positiv sedan år 2000, med undantag för åren 2002, 2003 och 2011 då reallönerna minskade. År 2002 och 2003 gällde minskningen enbart männens reallöner, medan kvinnornas reallöner ökade något under dessa år. År 2011 var minskningen av reallönerna marginell för båda könen.

Det totala antalet förvärvsarbetande som är bosatta i Stockholms stad under inkomståret 2017 bestod av cirka 265 225 kvinnor och 266 339 män. Könsfördelningen av de förvärvsarbetande var därmed 49,9 procent kvinnor och 50,1 procent män. Männens löner stod för 55,7 procent av den sammanlagda förvärvsinkomsten, medan motsvarande andel för kvinnorna uppgick till 44,3 procent. Männens medelinkomst uppgick år 2017 till 470 600 kronor och var således 25,4 procent, motsvarande 95 400 kronor, högre än kvinnornas medelinkomst på 375 200 kronor. Det är något lägre procentuell skillnad i medelinkomst mellan männen och kvinnorna jämfört med 2016 då männens medelinkomst var 26,7 procent, motsvarande 97 100 kronor, högre än kvinnornas medelinkomst på 363 500 kronor.

Mellan år 2000 och 2017 har kvinnornas inflationsjusterade medelinkomster ökat med 37,9 procent, vilket är en större utveckling jämfört med männen vars medelinkomster har ökat med 25,2 procent under samma period. Under år 2017 ökade reallönerna från föregående år med 1,4 procent för kvinnorna och 0,4 procent för männen. Kvinnor har med andra ord haft en bättre inkomstutveckling än männen, vilket innebär att inkomstgapet mellan könen har minskat något. När inkomstskillnaderna studeras i absoluta tal visar det också att skillnaderna mellan männens och kvinnornas medelinkomster har minskat under mätperioden, från 103 700 kronor år 2000 till 95 400 kronor år 2017, båda talen justerade efter 2017 års prisnivå.

¹ I detta kapitel används inkomster och lön som synonymer till arbetsinkomster.

² Det innebär att medelinkomsten för varje år justerats med inflationen utifrån 2017 års prisnivå, baserat på konsumentprisindex (KPI), för att göra inkomstutvecklingen jämförbar över tid.

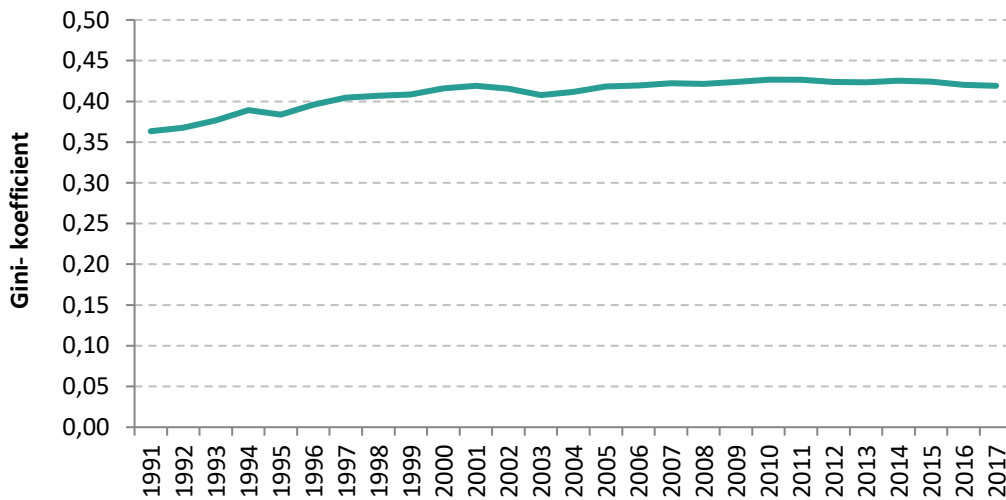

Figur 1: Inkomstutvecklingen i Stockholm efter kön justerat efter 2017 års prisnivå.

Inkomstspridningen i staden

Medelinkomstutvecklingen som har presenterats ger ingen information om det finns stora skillnader i de förvärsarbetandes löner eller om inkomstfördelningen är relativt jämn. För att få en uppfattning om inkomstspridningen mellan inkomstagarna används ett mått som kallas Gini-koefficienten, som mäter hur inkomsterna fördelas över hela inkomstskalan och kan anta ett värde mellan 0 och 1. Ju lägre värde som Gini-koefficientens värde antar, desto mer jämnt fördelade är inkomsterna mellan invånarna.

År 2017 var Gini-koefficienten för sammanräknad förvärsinkomst bland befolkningen 20 år och äldre 0,419 i Stockholm, vilket är en marginell minskning mot föregående års värde på 0,420. Av Figur 2 framgår att Gini-koefficienten har ökat sedan 1991, då den uppgick till 0,36. Mellan åren 2000 och 2017 har ökningen totalt sett varit 0,8 procent. Det innebär att inkomsterna har blivit mer ojämnt fördelade bland Stockholm stads invånare sedan 1991, men de senaste 17 åren har inkomstfördelningen varit relativt stabil.

Figur 2: Utvecklingen av Gini-koefficienten för sammanräknad förvärsinkomst, befolkningen 20 år och äldre för Stockholm.

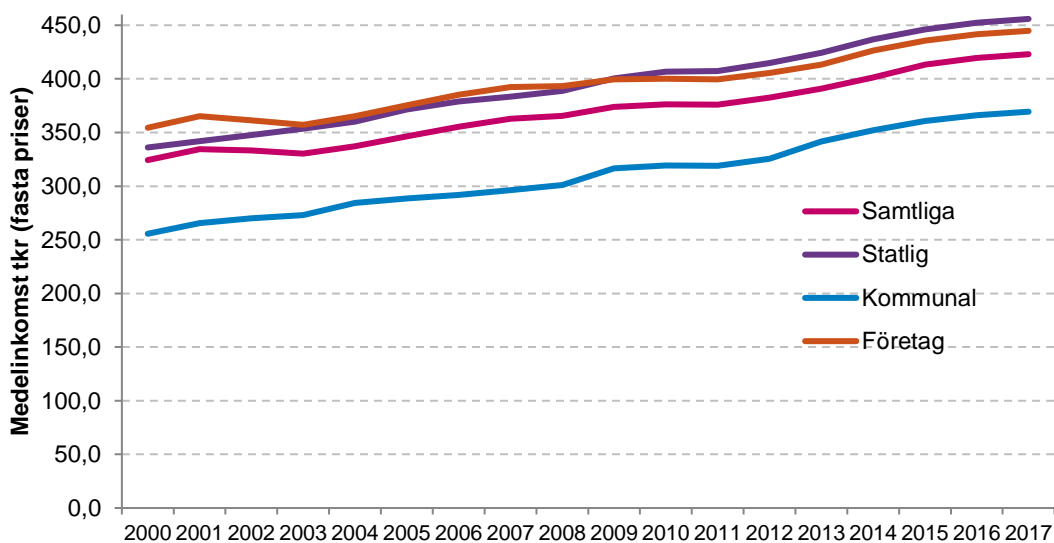
Motsvarande mått på Gini-koefficienten finns inte tillgänglig för riket eller länet. Därför har SCB:s mått använts för att kunna jämföra Stockholms stads inkomstfördelning med motsvarande fördelning för riket och länet. SCB:s mått på Gini-koefficienten skiljer sig marginellt från den Gini-koefficient som är framtagen av Sweco³. Enligt SCB var Gini-koefficienten 0,410 för Stockholm, alltså 0,009 enheter lägre än det mått som Sweco använder. För länet var Gini-koefficienten enligt SCB 0,398 och för riket 0,361. Med andra ord var inkomsterna år 2017 i Stockholm stad mer ojämnt fördelade än inkomsterna i Stockholms län, som i sin tur var något mer ojämnt fördelade än inkomsterna i riket.

³ SCB:s mått avser personer folkbokförda i Sverige både 2017-01-01 och 2017-12-31. Det mått som Sweco använder avser befolkningen vid årsskiftet.

Medelinkomst efter sektor

I Figur 3 presenteras inkomstutvecklingen för olika samhällssektorer⁴ mellan åren 2000 och 2017 i fasta priser. År 2017 var medellönen inom statlig sektor 455 900 kronor och inom företagssektorn 444 800 kronor. Inom den kommunala sektorn var medellönen 369 400 kr. Medellönen inom företagssektorn och statlig sektor var därmed 20,4 respektive 23,4 procent högre än inom kommunal sektor. Skillnaderna i lönenivå mellan de olika sektorerna beror i stor utsträckning på vilka yrkesgrupper som dominerar inom de olika sektorerna. Kommunsektorn utgörs i större utsträckning än de andra sektorerna av traditionella låglöneyrken, exempelvis inom vård och omsorg. De som arbetar inom statlig sektor och företagssektorn tillhör i större utsträckning yrkesgrupper med högskoleutbildning.

Medelinkomsten inom den statliga sektorn och företagssektorn har, med undantag för några år i början av 2000-talet, varit snarlika. Under år 2009 översteg den statliga sektorns medellön företagssektorns medellön för första gången under mätperioden och har sedan år 2012 varit drygt 2 procent högre. Sedan år 2015 har skillnaden ökat och år 2017 var den statliga sektorns medellön 2,5 procent högre än företagssektorns medellön. Medellönen inom den kommunala sektorn har, liksom de två andra sektorerna, ökat under mätperioden men på en lägre nivå. Under hela perioden 2000–2017 har medelinkomsten i fasta priser ökat med 46,5 procent i kommunal sektor, 35,7 procent i statlig sektor och 24,6 procent i företagssektorn. Ökningen under år 2017 har varit ungefär lika stor i samtliga sektorer. Den kommunala sektorn ökade mest med en ökning på 0,9 procent. Den statliga sektorn ökade med 0,8 procent och företagssektorn ökade med 0,7 procent.

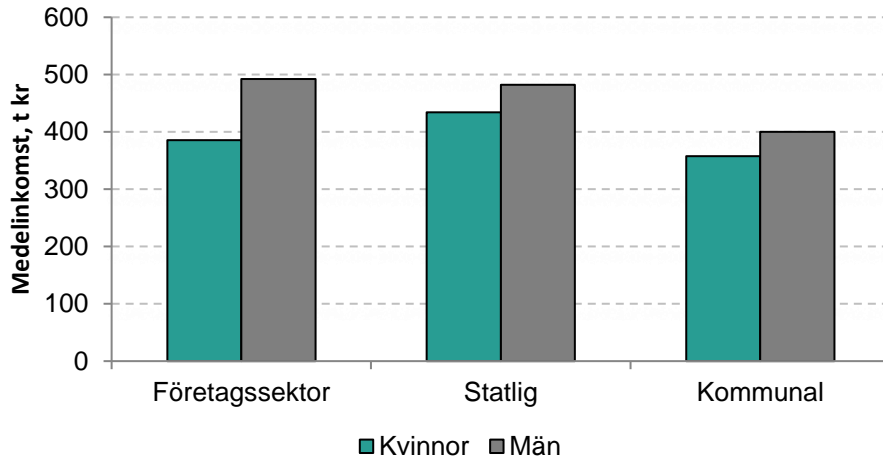

Figur 3: Utveckling av medelinkomsten efter sektor 2000–2017, justerat efter 2017 års prisnivå.

Inom alla tre sektorerna var medelinkomsten högre för män än för kvinnor år 2017, vilket framgår av Figur 4. Störst skillnad mellan könen fanns inom företagssektorn där män i genomsnitt hade 27,8 procent högre medelinkomst än kvinnor. Inom statlig sektor var motsvarande skill-

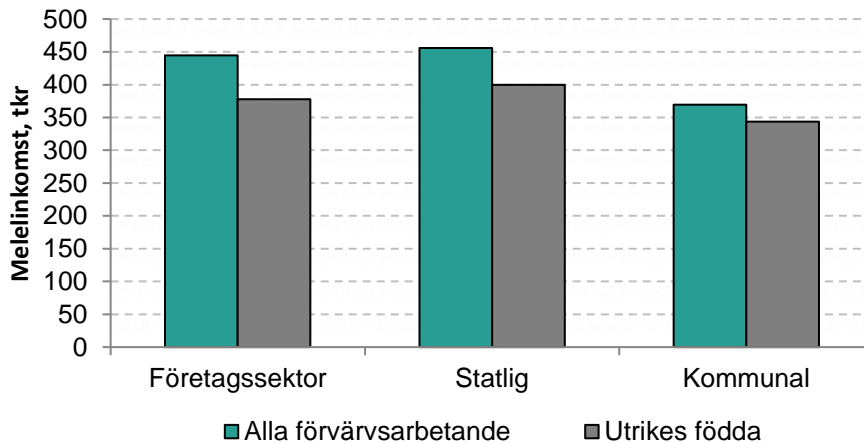
⁴ Från 2014 har SCB hämtat information om näringsgren och sektor från Företagsdatabasen (FDB). Denna information har tidigare tillhandahållits av Skatteverket, vilket skulle kunna påverka jämförbarheten bakåt i någon grad. För närmare beskrivning, se Appendix 1 – Källor och definitioner.

nad 11,0 procent och inom kommunal sektor 11,9 procent. Jämfört med föregående år minskade skillnaderna i medelinkomst mellan könen inom alla tre sektorer, mest i företagssektorn (1,8 procent lägre).

Figur 4: Medelinkomst efter sektorer och kön år 2017.

Gruppen utrikes födda hade år 2017 en lägre medelinkomst än snittet inom samtliga tre sektorer i Stockholm stad, se Figur 5. Störst skillnad var det inom företagssektorn där utrikes födda hade 15,0 procent lägre medelinkomst jämfört med hela sektorns medelinkomst. Skillnaden var minst inom den kommunala sektorn, där den uppgick till 7,0 procent. Även här minskade skillnaderna jämfört med föregående år i företags- och statlig sektor men ökade något i kommunal sektor.

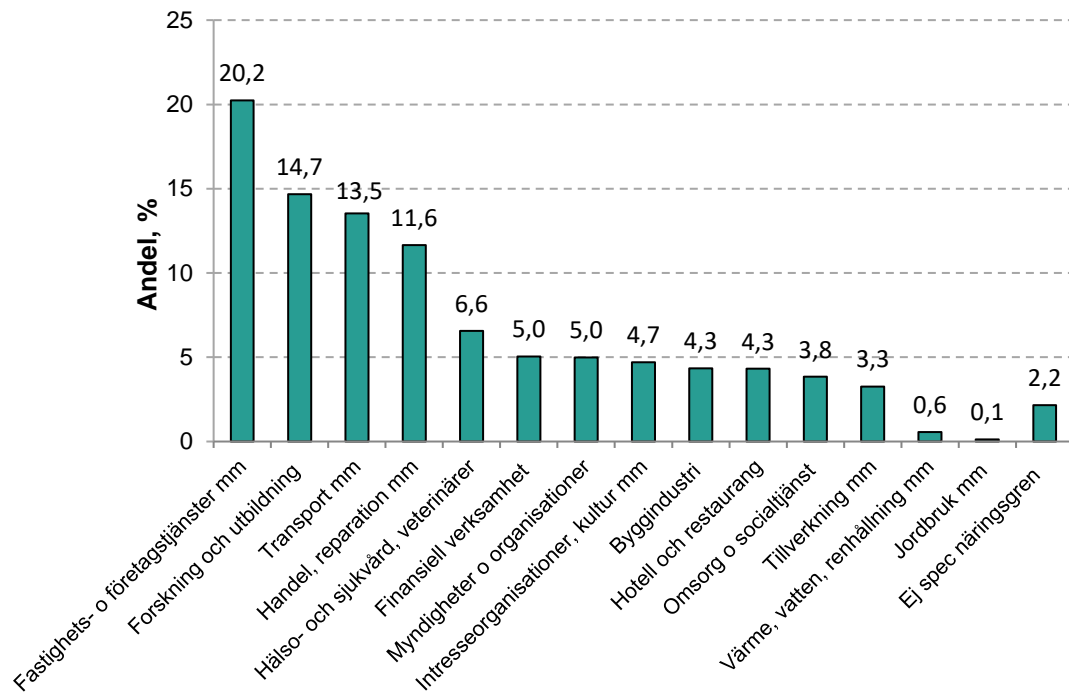

Figur 5: Medelinkomst efter sektor och bakgrund år 2017.

Medelinkomst efter bransch

När utvecklingen av medelinkomsterna inom olika branscher i Stockholm presenteras är det viktigt att ha i åtanke hur stor andel av de förvärvsarbetande som ingår i respektive bransch. Det gäller särskilt de små branscherna där extremvärden kan påverka medelvärdet mycket från ett år till ett annat.

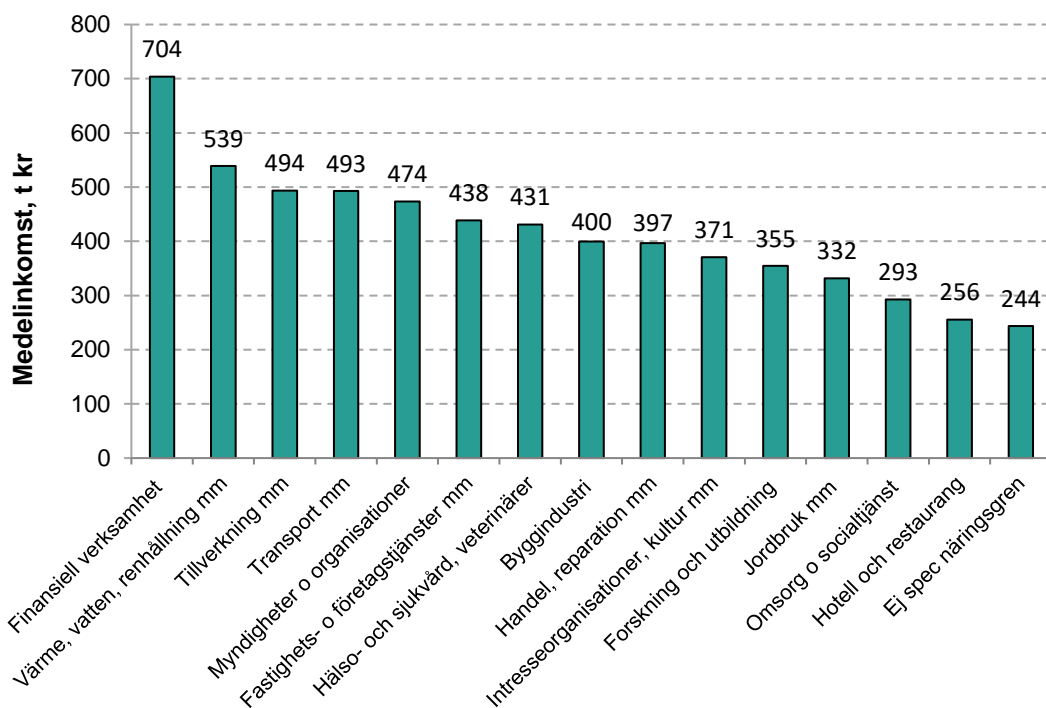
Den bransch inom vilken de flesta arbetar i Stockholm är fastighets- och företagstjänster (med betoning på företagstjänster). Den utgör drygt en femtedel av de förvärvsarbetande i Stockholm, se Figur 6. Därefter följer forskning och utbildning samt transport. De två branscherna som är minst i Stockholm stad är värme, vatten och renhållning samt jordbruk. Dessa två branscher sysselsätter tillsammans mindre än 1 procent av Stockholms förvärvsarbetande befolkning. För 2,2 procent av de förvärvsarbetande saknas information om näringsgren i underlaget⁵.

Figur 6: Andel förvärvsarbetande per bransch 2017. Anm. SNI 2007, grov nivå.

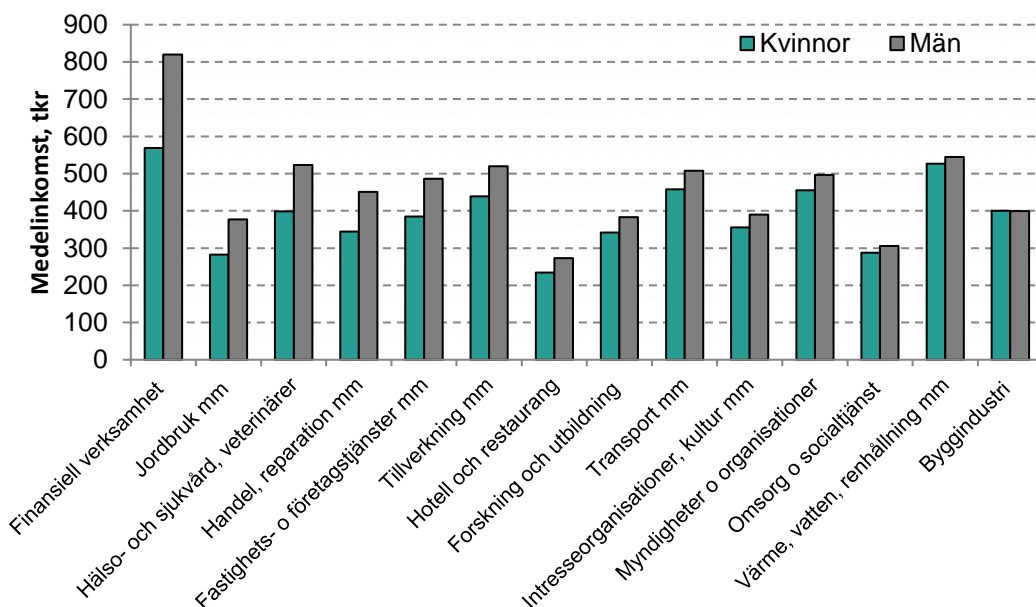
Medelinkomsten skiljer sig mycket åt beroende på vilken bransch det rör sig om, vilket framgår av Figur 7. Medelinkomsten är högst inom finansiell verksamhet där den uppgår till 703 800 kronor, följt av vatten, värme och renhållning på 539 300 kronor samt tillverkning på 493 600 kronor. Lägst är medelinkomsten inom hotell och restaurang, där medelinkomsten uppgår till 255 600 kronor.

⁵ I Appendix 1 – Källor och definitioner beskrivs detta närmre.

Figur 7: Medelinkomst (sammanräknad förvärvsinkomst) efter bransch, 2017. Anm. SNI 2007, grov nivå.

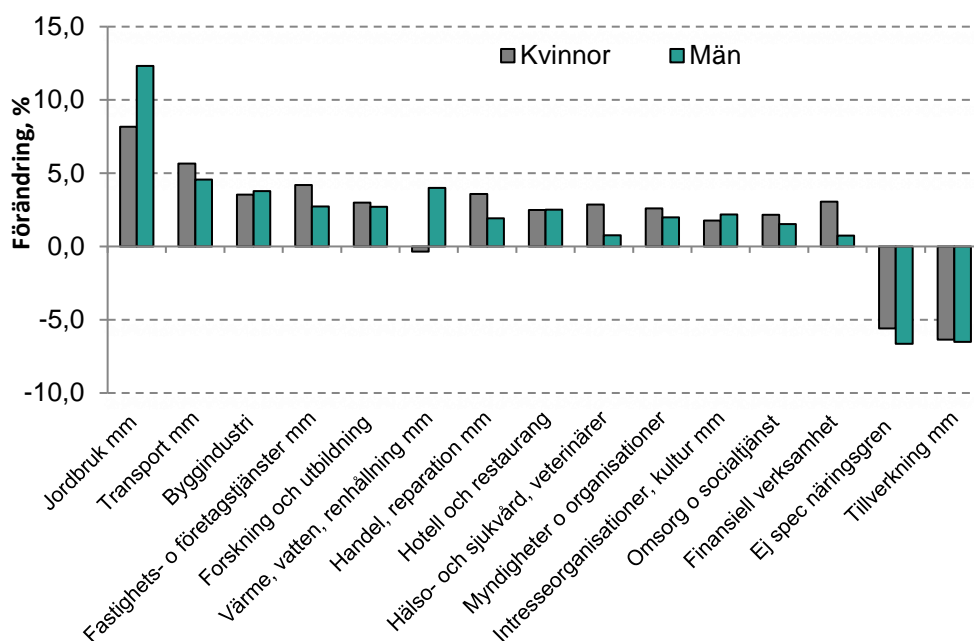
Inom branscherna finns det vissa skillnader i inkomst mellan kvinnor och män, vilket framgår av Figur 8. Den bransch med den största procentuella löneskillnaden mellan könen är finansiell verksamhet, där män tjänar i genomsnitt 44,3 procent mer än kvinnor. Näst störst skillnad är det inom jordbruk mm, där männens genomsnittliga inkomst är 33,6 procent högre än kvinnornas genomsnittliga inkomster. De branscher med minst lönemässiga skillnad är inom värme, vatten och renhållning där kvinnors medellöner är 3,4 procent lägre än männens samt inom byggindustri där kvinnors medellöner är 0,2 procent högre än männens medellöner.

Figur 8: Medelinkomst för kvinnor och män, uppdelat efter bransch, 2017.

De grupper som haft störst procentuell löneökning under år 2017 är män och kvinnor inom jordbruk (12,3 respektive 8,2 procent), vilket framgår av Figur 9. Det var också jordbruksbranschen som totalt sett stod för den största ökningen av medelinkomsterna, där inkomsterna steg totalt med 10,4 procent. Inom tillverkningsbranschen minskade medelinkomsterna med 6,6 procent.

Förutom tillverkningsbranschen var det sämst löneutveckling totalt sett inom finansiell verksamhet där medelinkomsten ökade med 1,7 procent. Störst skillnad i löneutveckling mellan könen var det inom värme, vatten, renhållning m.m. där männens genomsnittslön ökade med 4,3 procentenheter mer än kvinnornas.

Figur 9: Procentuell förändring i inkomst mellan åren 2016 och 2017 uppdelat på kön och branschvis.

INKOMST FÖR HUSHÅLL

I detta kapitel beskrivs inkomsterna för stadens hushåll och familjer. Den disponibla medelinkomsten presenteras efter hushållstyp och per konsumtionsenhet där hänsyn tas till hushållets sammansättning.

Till och med år 2014 redovisades de disponibla inkomsterna för stadens familjer och från och med år 2015 redovisas inkomsterna för stadens hushåll. Tidsserierna bryts därför år 2014 då två inkomstvärden anges, det ena enligt familjedefinitionen och det andra för hushållen. Se *Appendix 1 – Källor och definitioner* för närmare beskrivning av familje- respektive hushållsbegreppet.

Stadens hushåll

Den i särklass största hushållsgruppen i Stockholm utgjordes år 2017 av hushåll 20–64 år utan barn, vilka var cirka 236 900 stycken, motsvarande 55,1 procent. I begreppet ”utan barn” ingår även de hushåll där yngsta barn är 20–29 år. Antal hushåll 20–64 år med barn i åldrarna 0–19 år, var drygt 96 000 stycken och antal hushåll där huvudpersonen är i pensionsåldern, dvs. 65 år eller äldre, uppgick till knappt 97 300 stycken, dvs. något fler än hushåll med barn.

Tabell 1: Antal hushåll i Stockholms stad år 2017.

Hushållstyper	Antal	Andel
Hushåll 20–64 år utan barn	236 888	55,1%
Hushåll 20–64 år med barn 0–19 år	96 030	22,3%
Hushåll 65-år	97 263	22,6%

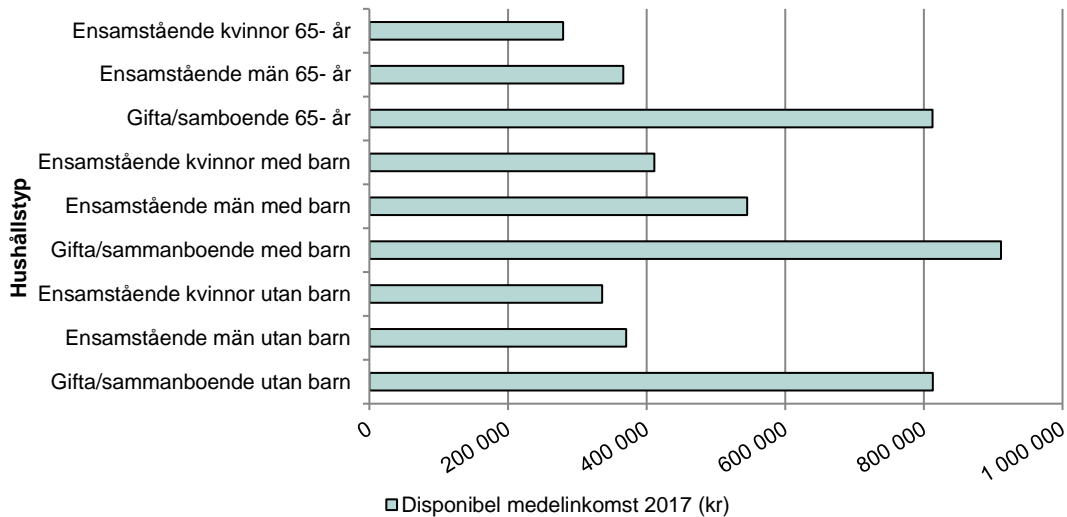
Under år 2017 ökade antalet hushåll utan barn mest till antalet, med 2 593 stycken, vilket motsvarar en ökning på 1,1 procent. Hushåll med barn ökade minst, med totalt 1 617 stycken (1,7 procent), medan hushåll där huvudpersonen är 65 år eller äldre ökade med 2 470 stycken (2,5 procent).

Disponibel inkomst i staden år 2017

För att få en bättre bild av de olika hushållstypernas köpkraft och levnadsstandard är disponibel inkomst ofta ett bättre begrepp att utgå från än sammanräknad förvärvsinkomst. Disponibel inkomst är den summa som återstår för konsumtion och sparande efter att slutliga skatter dragits ifrån och skattefria ersättningar och bidrag (t.ex. ekonomiskt bistånd, bostadsbidrag och barnbidrag) lagts till summan av förvärvs- och kapitalinkomster. Förenklat kan relationen mellan förvärvsinkomst och disponibel inkomst uttryckas enligt:

$$\text{Disponibel inkomst} = \text{Förvärvs och kapitalinkomst} - \text{Skatter} + \text{Bidrag}$$

Figur 10 visar genomsnitt för de olika hushållstypernas disponibla inkomster år 2017. Hushållstyperna är indelade i ålderskategorierna 20–64 år och 65 år och äldre. Högst genomsnittlig disponibel inkomst hade gifta/sammanboende med barn som uppgick till 911 266 kronor, vilket är en minskning med 2,6 procent jämfört med föregående år. Den lägsta disponibla inkomsten, på 279 429 kr, hade gruppen ensamstående kvinnor 65 år och äldre.

Figur 10 Disponibel medelinkomst 2017 för hushåll med inkomst, Stockholms stad

Under år 2017 minskade den disponibla medelinkomsten i löpande priser med 2,6 procent för gifta/samboende med barn, vilket var den största procentuella minskningen jämfört med föregående år. För ensamstående kvinnor 65-år och ensamstående kvinnor med barn ökade den disponibla medelinkomsten med 3,9 respektive 3,5 procent. Den grupp med störst ökning var ensamstående män 65-år, vars genomsnittliga disponibla inkomster ökade med 8,2 procent.

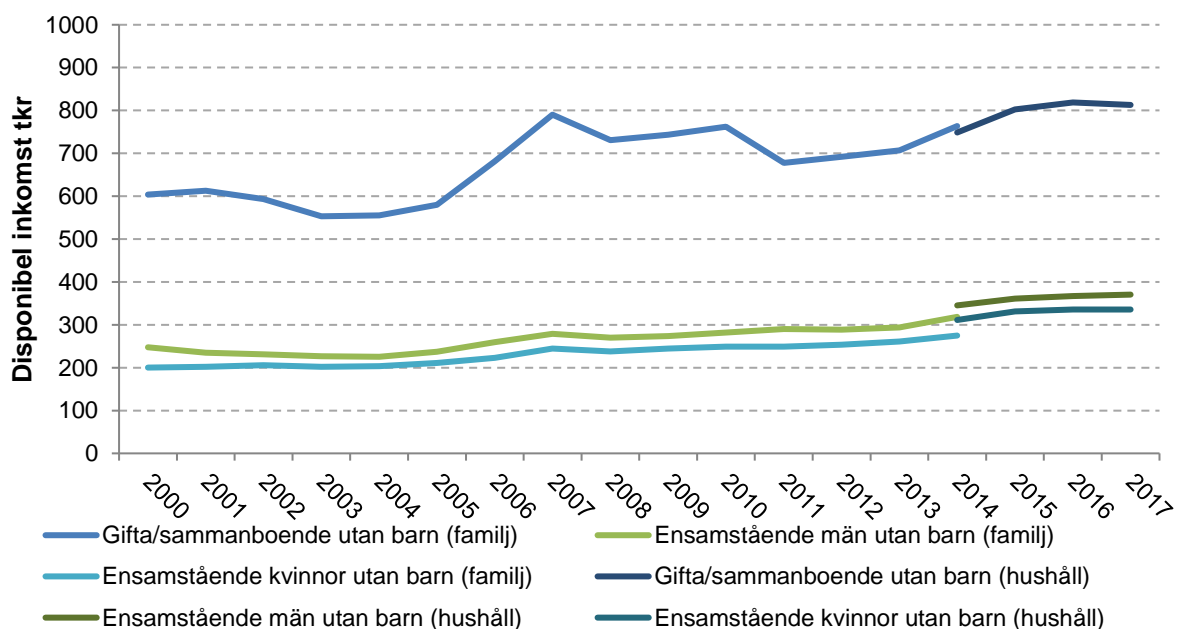
Utveckling av disponibel hushållsinkomst för olika hushållstyper

I de följande tre diagrammen (Figur 11–13) visas utvecklingen av de disponibla medelinkomsterna under perioden 2000–2014 för olika familje- och hushållstyper. Diagrammen redovisar inkomsterna i fasta priser, utifrån 2017 års prisnivå, vilket innebär att hänsyn har tagits till inflationens utveckling för att spegla hur den reella förändringen i köpkraft har sett ut sedan år 2000. Det första diagrammet visar familjer/hushåll 20–64 år utan barn, det andra familjer/hushåll 20–64 år med barn och det tredje diagrammet visar familjer/hushåll 65 år och äldre.

Familjer och hushåll 20–64 år utan barn

Bland familjer 20–64 år utan barn, som presenteras i Figur 11, är gifta/sammanboende den gruppen vars disponibla inkomster har fluktuerat mest under perioden 2000–2017. Det är också denna grupp som har haft den svagaste inkomstutvecklingen mellan åren 2000–2014, 26,3 procent. Efter en minskning av den disponibla inkomsten under 2000-talets första tre år, ökade inkomsterna kraftigt för denna grupp fram till år 2007. Under inkomståret 2008 minskade inkomsterna med drygt 7 procent, vilket var den största minskningen bland familjegrupperna. Därefter har inkomsterna fluktuerat fram till år 2014 då den disponibla inkomsten enligt familjedefinitionen upphörde att mätas. Under perioden 2014–2017 har de disponibla inkomsterna för gifta/sammanboende enligt hushållsdefinitionen ökat med 8,6 procent, men med avtagande takt sedan år 2016 och under år 2017 sjönk inkomsterna med 0,7 procent.

Sett över hela tidsperioden 2000–2014 har ensamstående kvinnor utan barn haft den starkaste inkomstutvecklingen reellt sett med en ökning på 37,3 procent. Ensamstående män utan barn har haft en inkomstutveckling på 28,8 procent. Under perioden 2014–2017 ökade de disponibla inkomsterna för ensamstående kvinnor med 7,8 procent (0,1 procent det sista året), medan ensamstående män ökade sina disponibla inkomster med 7,3 procent under perioden, varav 0,8 procent år 2017.

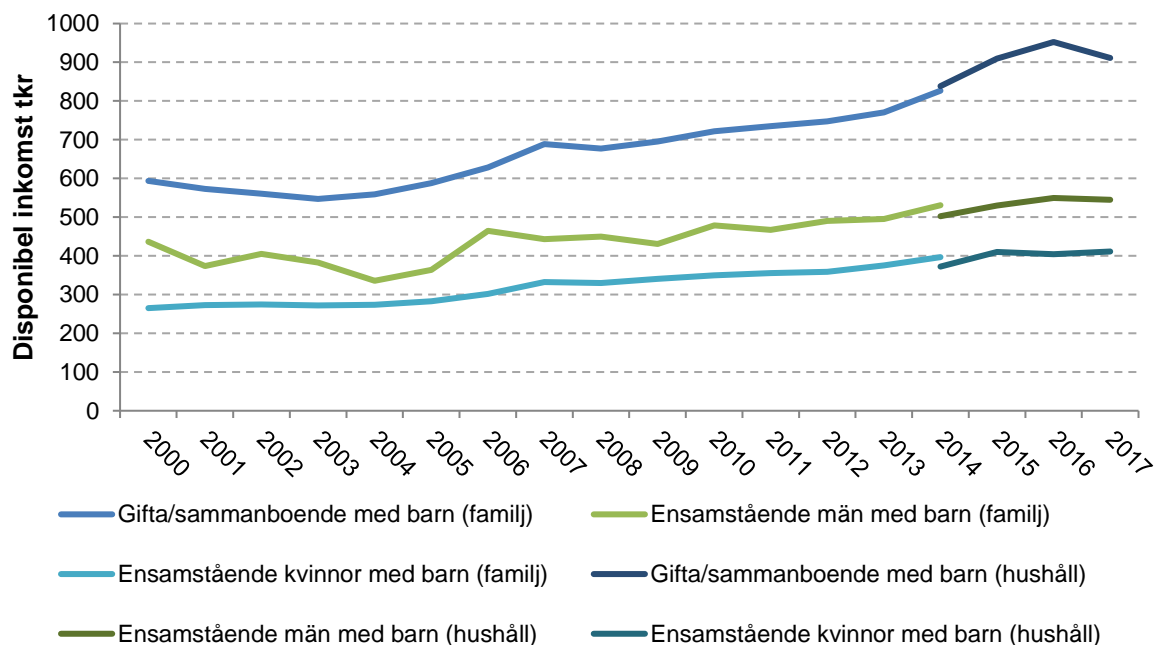
Figur 11 Förändring av disponibel inkomst för familjer 20–64 år utan barn 2000–2014 och förändring av disponibel inkomst för hushåll, 20–64 år, 2014–2017. Medelvärden 2000–2017 för Stockholms stad justerat efter 2017 års prisnivå (KPI)

Familjer och hushåll 20–64 år med barn

Bland familjer med barn har gruppen ensamstående kvinnor haft den starkaste utvecklingen av sina disponibla inkomster, 49,7 procent, under perioden 2000–2014. Därefter följer gifta/sammanboende med barn med en ökning på 39,3 procent under samma period. För ensamstående män med barn har de disponibla inkomsterna ökat med 21,5 procent, men har under perioden fluktuerat. Det beror till stor del på att denna grupp är liten, vilket gör att extremvärden kan få stor påverkan vid beräkningar av medelvärdet.

Under perioden 2014–2017 har utvecklingen av de disponibla inkomsterna för gifta/sammanboende med barn ökat med cirka 8,7 procent. Från att ha ökat varje år sedan 2014 minskade de disponibla inkomsterna år 2017 med 4,5 procent. För ensamstående kvinnor och män har utvecklingen varit 8,5 procent för kvinnor och 10,5 procent för män. Under det sista året har ökningen för ensamstående kvinnor uppgått till 1,6 procent, medan den disponibla inkomsten för ensamstående män har minskat med 0,8 procent.

Under perioderna 2000–2014 (enligt familjdefinitionen) och 2014–2017 (enligt hushållsdefinitionen) har grupperna gifta/sammanboende med barn och ensamstående kvinnor med barn haft en bättre utveckling av de disponibla inkomsterna än motsvarande grupper utan barn. För ensamstående män gäller det motsatta förhållandet för perioden 2000–2014, då ensamstående män utan barn haft en något starkare inkomstutveckling än ensamstående män med barn.

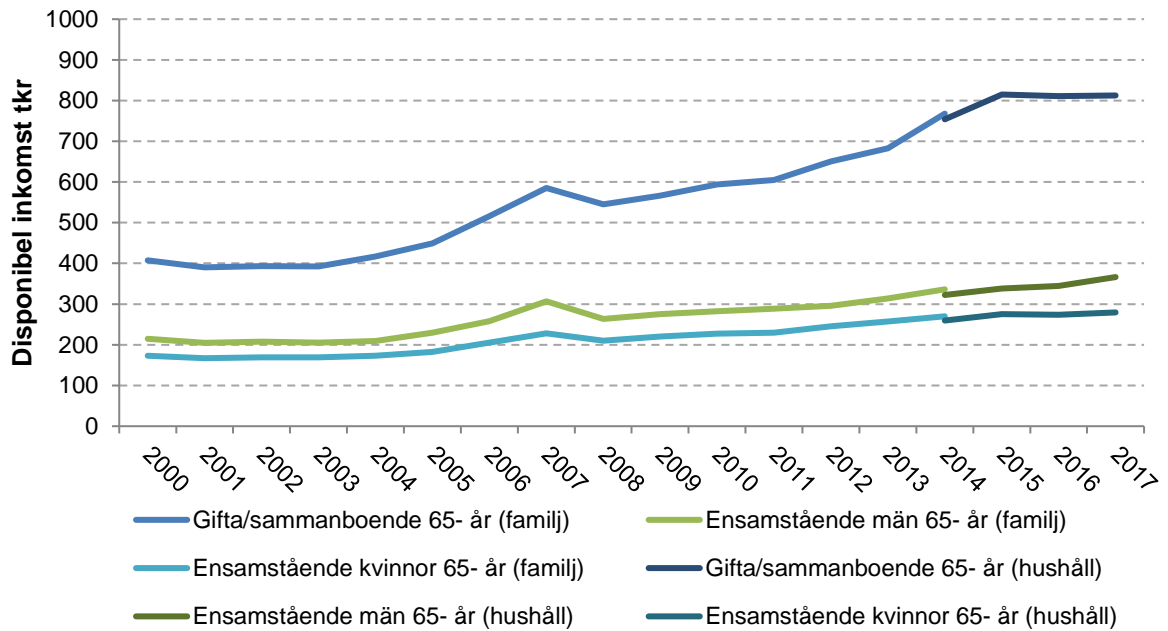

Figur 12. Förändring av disponibel inkomst för familjer, 20–64, år med barn, åren 2000–2014 samt hushåll, 20–64, med barn, åren 2014–2017. Medelvärden 2000–2017 för Stockholms stad justerat efter 2017 års prisnivå (KPI)

Familjer och hushåll 65 år och äldre

Som framgår av Figur 13 har utvecklingen av den disponibla inkomsten för samtliga familjegrupper 65 år och äldre varit positiv under perioden 2000–2014, med undantag för en minskning år 2008. Giftn/sammanboende 65 år och äldre har haft den största utvecklingen bland samtliga familjetyper, med en ökning av de reella disponibla inkomsterna på 88,6 procent. Motsvarande ökning för ensamstående män och kvinnor 65 år och äldre var 56,3 respektive 55,8 procent.

Sett till perioden 2014–2017 har gifta/sammanboende ökat sina disponibla inkomster med 7,7 procent, medan motsvarande ökning för ensamstående män och kvinnor var 13,6 respektive 7,6 procent. Gruppen ensamstående män 65 år eller äldre har haft en stark positiv utveckling av den disponibla inkomsten under år 2017 som ökade med 6,3 procent. För ensamstående kvinnor och gifta/sammanboende 65 år eller äldre var utvecklingen av disponibla inkomster svagare och motsvarade 2,1 respektive 0,2 procent under år 2017.

Figur 13 Förändring av disponibel inkomst för familjer 65-år för år 2000–2014 samt för hushåll 65-år för 2014–2017. Medelvärden 2000–2017 för Stockholms stad, justerat efter 2017 års prisnivå

Det mönster som framträder är att utvecklingen av de disponibla medelinkomsterna till stor del följer de konjunktursvängningar som Sverige har haft under perioden 2000–2014. Under högkonjunktur påverkas utvecklingen av den disponibla medelinkomsten positivt medan lågkonjunktur ger en omvänd effekt. Den disponibla inkomsten påverkas även i hög grad av förändring av beskattning såsom de jobbskatteavdrag som införts.

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet

Ett sätt att studera inkomstutvecklingen för stadens familjer/hushåll är som ovan att använda sig av disponibel medelinkomst. Nackdelen med detta mått är att det inte tar hänsyn till familjens eller hushållets storlek och säger därför lite om familjens eller hushållets faktiska ekonomiska standard. Exempelvis ser levnadsstandarden mycket olika ut för två familjer som har lika stor disponibel inkomst, men där den ena familjen består av två vuxna utan barn och den andra av två vuxna med fyra barn. Familjer/hushåll utan barn har generellt mer pengar att röra sig med per person än familjer/hushåll med barn. För att ta hänsyn till detta kan måttet ”inkomst per konsumtionsenhet” användas istället.

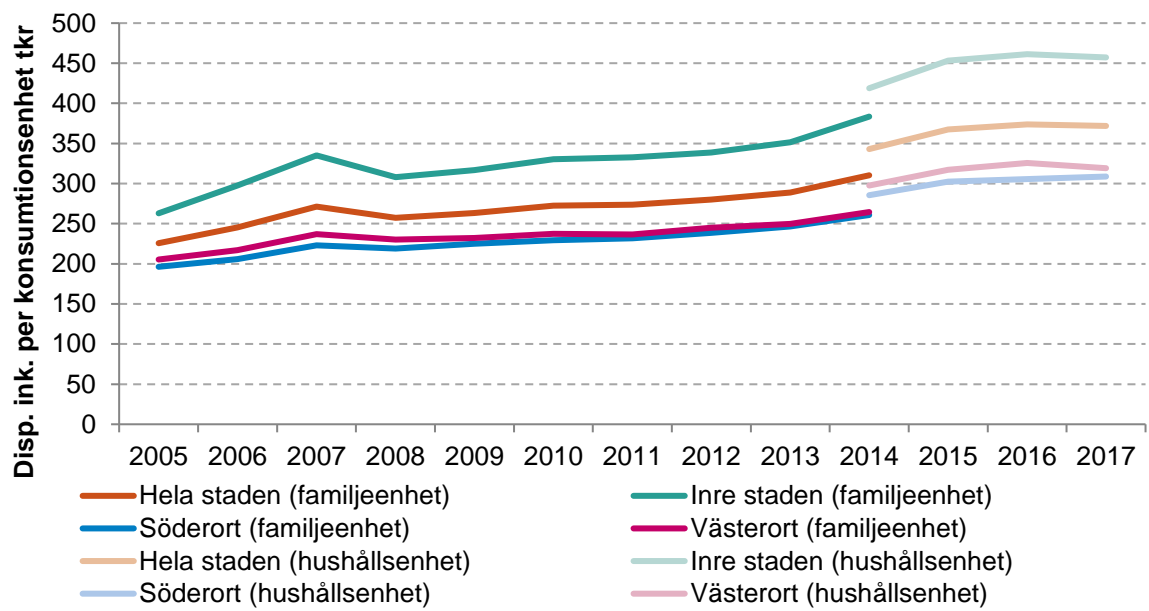
Disponibel inkomst per konsumtionsenhet är en indikator på en familjs eller ett hushålls ekonomiska standard. Inkomstmåttet beräknas för varje individ i familjen/hushållet genom att ta den totala disponibla inkomsten och dividera med antalet konsumtionsenheter i familjen/hushållet. Antalet konsumtionsenheter i familjen/hushållet beräknas utifrån antalet personer i familjen/hushållet. Den första vuxna personen i ett hushåll beräknas som 1,0 konsumtionsenhet, och de övriga räknas var och en som lägre antal enligt en fastställd skala. Barn har också olika konsumtionsvikter beroende på hur många barn som finns i hushållet. Antalet personer i ett hushåll behöver därmed inte vara detsamma som antalet konsumtionsenheter i hushållet. Se *Appendix 1- Källor och definitioner* för ytterligare information.

Fördelen med konsumtionsenheter är även att det möjliggör bättre jämförelser av levnadsstandarden mellan olika geografiska områden eftersom måttet tar hänsyn till hushållsstorlek. Innerstaden, med sina små lägenheter torde husera fler singelhushåll än vad exempelvis villaområdena i Bromma gör, vilket beaktas genom användandet av disponibel inkomst per konsumtionsenhet.

Som framgår av Figur 14 har den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet (familj) stigit i staden sedan år 2005, då den var omkring 225 700 kronor, justerat efter 2017 års prisnivå. Fram till år 2014 ökade den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet med 37 procent, till 310 300 kronor. Från och med år 2015 beräknas konsumtionsenheterna utifrån hushåll i stället för familjer. Den disponibla inkomsten i staden uppgick år 2017 till 371 300 kr. År 2017 återfanns den i snitt högsta disponibla inkomsten per konsumtionsenhet i Inre staden, där den var 457 400 kronor. I Västerort uppgick den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet till 319 100 kronor, medan den uppgick till 308 800 kronor i Söderort.

Utvecklingen av disponibel inkomst per konsumtionsenhet (familj) följer samma mönster mellan år 2005 och 2014 för de tre stadsområdena. Mellan åren 2005 och 2007 steg de disponibla inkomsten per konsumtionsenhet i Inre staden, Söderort och Västerort för att sedan sjunka under år 2008. Sedan år 2009 har den disponibla medelinkomsten ökat för stadsområdena, med undantag för Västerort som mellan åren 2010 och 2011 hade en svag minskning. Totalt sett har den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet under perioden 2005–2014 ökat med 46 procent i Inre staden. Ökningen var mindre i Söderort, 33 procent, och minst i Västerort, 29 procent.

Mellan åren 2014 och 2017 har den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet enligt hushållsdefinitionen ökat i alla tre stadsdelområden. Störst var ökningen i Inre staden, där den ökade med 9 procent under perioden, följt av Söderort på 8 procent och Västerort på 7 procent. Under år 2017 minskade de disponibla inkomsterna per konsumtionsenhet i Inre staden och Västerort jämfört med år 2016. Störst minskning i disponibel inkomst per konsumtionsenhet var det i Västerort där minskningen var 2 procent, följt utav Inre staden där minskning var 1 procent. I söderort ökade istället de disponibla inkomsterna under inkomståret 2017 med 1 procent.

Figur 14: Inkomstutvecklingen för disponibel medelinkomst per konsumtionsenhet (familj) år 2005–2014, och konsumtionsenhet (hushåll) 2014–2017, justerat efter 2017 års prisnivå.

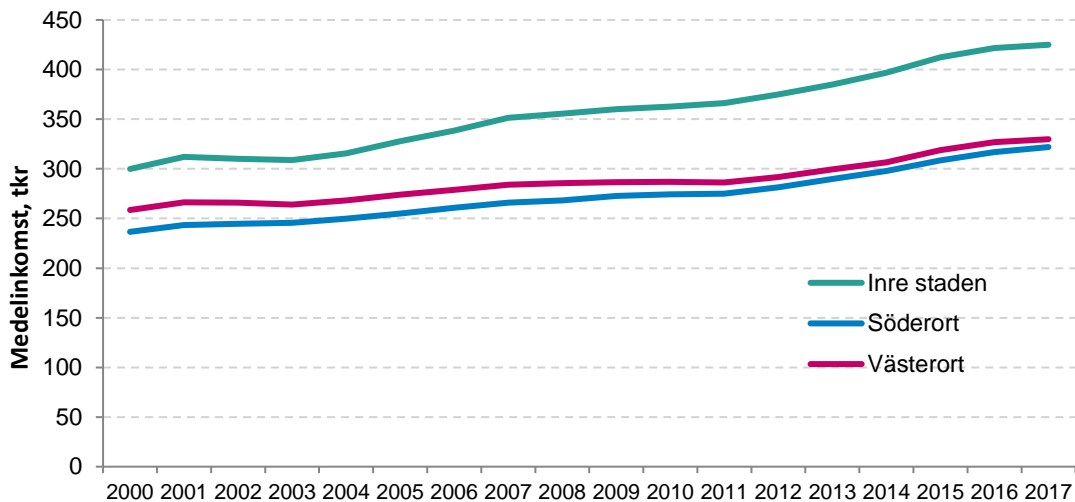
INKOMSTER I STOCKHOLMS OLIKA OMRÅDEN

I detta kapitel presenteras de genomsnittliga sammanräknade förvärvsinkomsterna uppdelade på olika områden i Stockholms stad. Först presenteras statistiken per stadsområde, därefter per stadsdelsområde och till sist på stadsdelsnivå.

Medelinkomster uppdelat på Stockholms stadsområden

Medelinkomsten för hela Stockholms stad, avseende sammanräknad förvärvsinkomst för befolkningen över 20 år, var 363 000 kronor år 2017. Medelinkomsten varierar dock mellan stadens områden, där den genomsnittliga förvärvsinkomsten i Inre staden uppgick till 425 000 kronor, medan motsvarande inkomster i Västerort och Söderort uppgick till 329 900 kronor respektive 321 900 kronor.

I Figur 15 presenteras inkomstutvecklingen justerat efter 2017 års prisnivå i de tre stadsområdena under perioden 2000–2017. Under denna period har medelinkomsten i Inre staden stigit mest, med 41,7 procent, följt av Söderort med en ökning 36,1 procent och Västerort med 27,6 procent. Under år 2017 ökade den sammanräknade förvärvsinkomsten i alla tre stadsområden. Störst var ökningen i Söderort, 1,6 procent, följt av en ökning med 0,9 procent i Västerort och 0,8 procent i Inre staden.

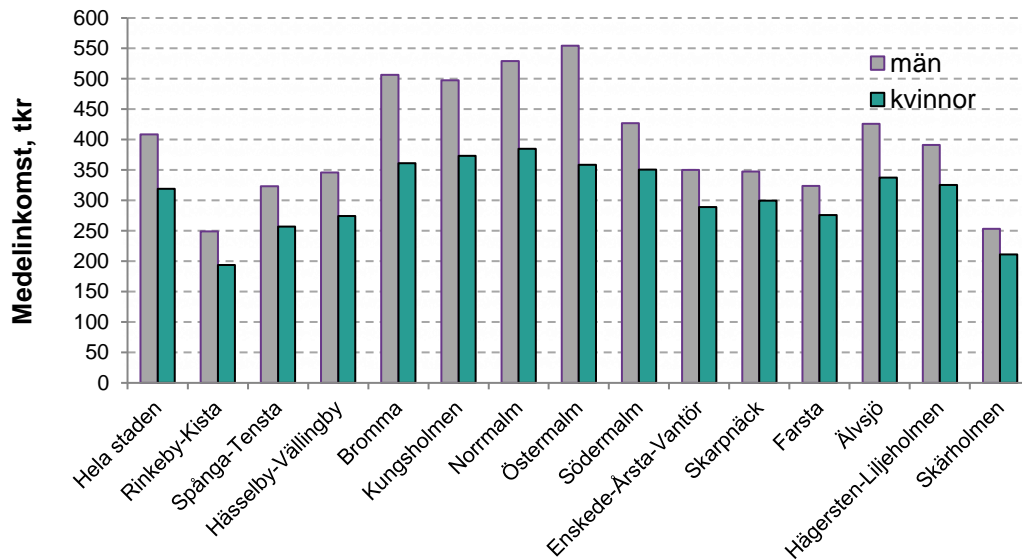

Figur 15: Utvecklingen av den genomsnittliga sammanräknade förvärvsinkomsterna, justerade efter 2017 års prisnivå, per stadsområde perioden 2000–2017.

Medelinkomster uppdelat på Stockholms stadsdelsområden

Stockholms stad består av 14 stadsdelsområden. I Figur 16 nedan presenteras de genomsnittliga sammanräknade förvärvsinkomsterna uppdelat på kön och stadsdelsområde. Den högsta medelinkomsten per invånare 20 år och äldre hade Norrmalms stadsdelsområde med 455 114 kronor, följt av Östermalm med 453 038 kronor. Det stadsdelsområdet med den lägsta medelinkomsten var Rinkeby-Kista med en medelinkomst på 222 288 kronor, följt av Skärholmen med en genomsnittlig inkomst på 232 050 kronor.

Männen hade en högre genomsnittlig sammanräknad förvärvsinkomst än kvinnorna i samtliga stadsdelsområden. Störst skillnad mellan könen uppvisar Östermalms stadsdelsområde där männen hade en sammanräknad förvärvsinkomst som var 54,6 procent högre än kvinnornas. Skillnaden var minst i Skarpnäck, där männen hade en sammanräknad förvärvsinkomst som var 15,9 procent högre än kvinnornas.

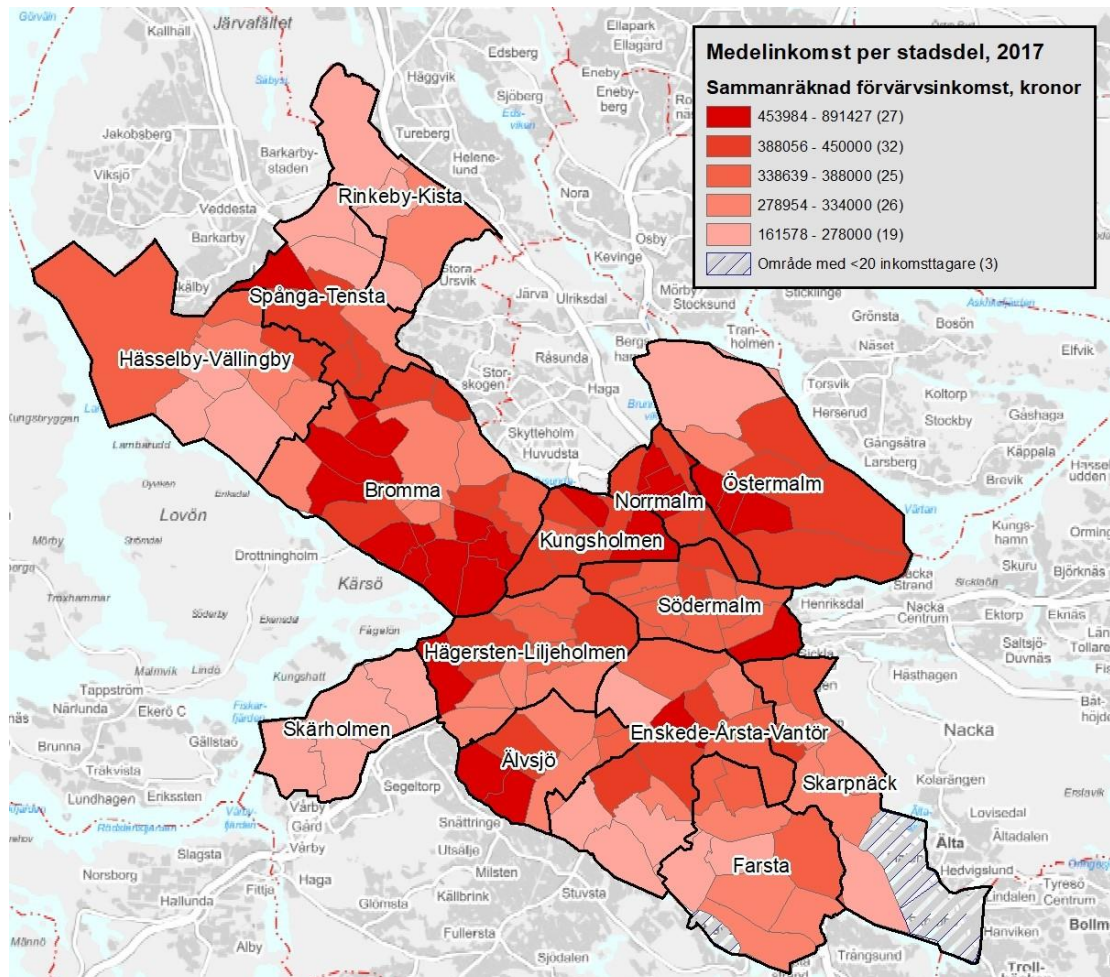
Figur 16: Medelinkomsten för män och kvinnor per stadsdelsområde år 2017.

Medelinkomster uppdelat på Stockholms stadsdelar

I Stockholm stad finns 132 stadsdelar. På kartan i Figur 17 åskådliggörs inkomstfördelningen i staden på stadsdelsnivå. På grund av sekretesskäl presenteras inte medelinkomsten i stadsdelar med färre än tjugo inkomsttagare. År 2017 fanns det totalt tre stadsdelar i Stockholm med ett invånarantal lägre än tjugo personer (Flaten, Skrubba och Farstanäset).

Av kartan framgår, att stadsdelarna med högst medelinkomst till viss del är spridda över staden. Många återfinns i stadens centrala delar på Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen, men även en bit utanför Inre staden i villaområden som Ålsten, Högländet, Norra Ängby och Nockeby i Bromma och Långsjö i Älvsjö.

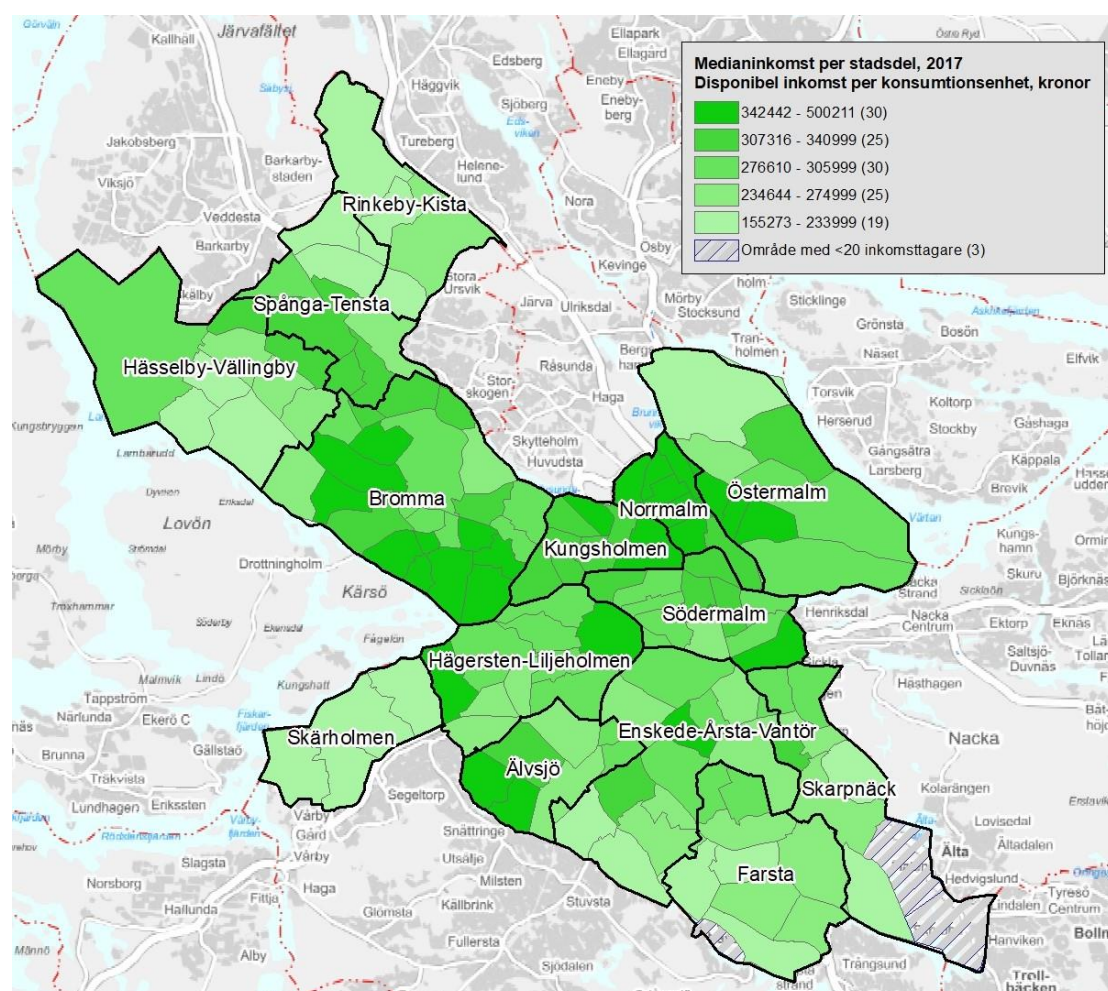
Av kartan framgår även att större delen av stadsdelarna med de lägsta medelinkomsterna, med några undantag, ligger i den Yttre staden med undantag för exempelvis universitetet på Östermalm och Östberga i Enskede-Årsta-Vantör.

Figur 17: Karta över stadsdelar i Stockholms stad. Medelinkomsten (sammanräknad förvärsinkomst) per stadsdel år 2017, bland befolkningen 20 år och äldre.

Ett alternativt sätt att presentera inkomsterna i staden är att använda sig av disponibel medianinkomst per konsumtionsenhet. På kartan i Figur 18 presenteras hushållens disponibla medianinkomster per konsumtionsenhet i Stockholms stadsdelar. Vid beräkningar av den disponibla medianinkomsten har extremvärden mindre påverkan på resultatet än vid beräkningar av medelinkomsten. Det är extra viktigt då man studerar mindre geografiska områden där enskilda individers inkomster kan få stort genomslag. Förekomsten av extremvärden är också vanligare när disponibel inkomst studeras jämfört med sammanräknad förvärvsinkomst, eftersom inkomst från kapital inkluderas i den disponibla inkomsten. Läsaren bör uppmärksamma att inkomstklasserna för de båda kartorna skiljer sig åt, vilket beror på att de två olika måtten i kartorna täcker in olika inkomstspann.

Ungefär motsvarande mönster som för medelinkomst (sammanräknad förvärvsinkomst) per stadsdel går att utläsa för den disponibla medianinkomsten per konsumtionsenhet för Stockholms stadsdelar. De stadsdelarna med de högsta medianinkomsterna återfinns i stor utsträckning i Norrmalm, Östermalm och Kungsholmen samt i villaområdena i Bromma och Älvsjö. Stadsdelarna med de lägsta medianinkomsterna återfinns i stadens yttre delar.

Figur 18: Karta över stadsdelar i Stockholms stad. Familjernas disponibla medianinkomst år 2017, med hänsyn tagen till hushållsstorlek (konsumtionsenhet).

APPENDIX 1 – KÄLLOR OCH DEFINITIONER

Källor

Grundmaterialet kommer från SCB. Uppgifterna om inkomster och avdrag till delen som handlar om familje- och hushållsinkomster hämtas från de taxeringsuppgifter som SCB får via Skatteverket för personer som deklarerat eller skönstaxerats. I de fall det finns kontrolluppgifter för personer som inte deklarerat hämtas uppgifter om inkomster därifrån.

Sedan år 2014 hämtar SCB information om sektor och näringsgren från Företagsdatabasen (FDB) vilket tidigare tillhandahållits av Skatteverket. FDB kontrollerar om företaget är aktivt, vilande eller nedlagt. På grund av att matchningen gjorts mot ett annat register är det fler som saknar information om näringsgren och sektor 2014 jämfört med 2013 och 2015. Detta skulle eventuellt kunna påverka jämförbarheten i någon grad för år 2014.

Uppgifter om samtliga skattepliktiga sociala ersättningar, till exempel arbetslöshetsersättning och sjukpenning, finns registrerade via kontrolluppgift oavsett om man deklarerat eller inte.

Uppgifter om ekonomiskt bistånd och bostadsbidrag samlas in från kommunerna.

Ur SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) hämtas uppgifter om ålder, kön, civilstånd, nationalitet, antal barn samt kyrkobokförd adress den 31 december inkomståret.

Från Pensionsmyndigheten hämtas uppgifter om förmåner i det allmänna pensionssystemet. Uppgifter om statskommunalt bostadsbidrag och kommunalt bostadstillägg för pensionärer, uppgift om sjukpenning, föräldrapenning, bidragsförskott med mera kommer från Försäkringskassan.

Från Statens tjänstepensionsverk (SPV) respektive Kommunernas pensionsanstalt (KPA) hämtas uppgifter om statlig respektive kommunal tjänstepension. Uppgifter om övriga tjänstepensioner kommer från Skatteverket. Från Centrala studiestödsnämnden (CSN) hämtas uppgift om återbetalningspliktiga studiemedel, studiebidrag med mera.

Begrepp och definitioner

Anställda: Förvärvsarbetande personer som har haft en arbetsinkomst av tjänst som är större än inkomsten av aktiv näringsverksamhet.

Arbetsinkomst: summan av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet, ersättning i samband med sjukdom, föräldrapenning samt dag ersättning vid repetitionsutbildning och civilförsvaret.

Disponibel inkomst är den summa som återstår för konsumtion och sparande sedan man från summa förvärvs- och kapitalinkomst dragit ifrån slutliga skatter och lagt till skattefria ersättningar och bidrag (till exempel ekonomiskt bistånd, bostadsbidrag, barnbidrag). Disponibel inkomst är det inkomstbegrepp i den totalräknade inkomststatistiken som bäst speglar köpkraften och levnadsstandarden för olika grupper i samhället. Den disponibla inkomsten redovisas på familjenivå (före 2015) och hushållsnivå (2015 och framåt) vilket innebär en del problem vid jämförelse av medelvärden i längre tidsserier.

Den disponibla inkomsten räknas fram genom att man från summa förvärvs- och kapitalinkomst drar ifrån (-) och lägger till (+) följande delkomponenter:

Slutlig skatt och sjömansskatt	(-)
Bostadsbidrag till barnfamiljer	(+)
Bostadsbidrag till ungdomar	(+)
Barnbidrag	(+)
Kommunalt bostadstillägg/Särskilt kommunalt bostadstillägg	(+)
Skattefri del av livränta/barnpension	(+)
Sjukpenning (skattefri)/frivillig pension (skattefri)/särskilt pensionstillägg	(+)
Handikappersättning	(+)
Bidragsförskott, erhållet belopp	(+)
Skattefritt studiestöd (lån o bidrag)	(+)
Dagersättning och utryckningsbidrag för värnpliktiga	(+)
Ekonomiskt bistånd	(+)
Återbetalt belopp av studiemedel	(-)
Underhållsbidrag, givet belopp	(-)

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet: För att göra jämförelser av disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll (före år 2015 familjer) används ett viktsystem, som antingen kallas för köpkraftsenheter eller konsumtionsenheter, där inkomsten relateras till hushållets sammansättning. Den disponibla inkomsten divideras med den vikt som gäller för hushållet. Skalan fastställs av SCB och bygger bl.a. på budgetberäkningar utförda av Konsumentverket och underlag för bedömning av en baskonsumtion som kan beräknas för olika hushållstyper.

Vikterna är följande:

- Ensamboende 1,0
- Sammanboende par 1,51
- Ytterligare vuxen 0,6
- Första barnet 0–19 år 0,52
- Andra och påföljande barn 0–19 år 0,42

Fördelen med att använda konsumtionsenheter är att det blir lättare att jämföra olika områden med olika hushållsstorlekar, exempelvis ett område som i huvudsak består av små lägenheter och ett annat område som i huvudsak omfattar större lägenheter.

Familjebegrepp i inkomststatistiken utgörs gifta/sammanboende familjer av *gifta par* som bor tillsammans, med eller utan barn. Dessutom ingår ogifta sammanboende som *har eller har haft gemensamma barn*. Ensamstående män och kvinnor utgörs av alla ej sammanboende, med eller utan barn, samt ogifta sammanboende utan gemensamma barn. Det finns alltså ingen uppgift om samboförhållanden i den totalräknade inkomststatistiken inom familjebegreppet. Hemmaboende barn över 18 år räknas som en egen familjeenhet. På riksnivå finns dock inkomstuppgifter för samtliga sammanboende i SCB:s Inkomstfördelningsundersökning (HEK).

Företagssektorn: Icke-finansiella företag, finansiella företag och personliga företag.

Förvärvsarbetande: Personer som haft en arbetsinkomst som överstiger prisbasbeloppet för år 2017, 44 800 kronor. Det innebär att prisbasbeloppet för år 2017 är 300 kronor högre än prisbasbeloppet för år 2016.

Gini-koefficient: Måttet används för att mäta inkomstfördelningen över hela inkomstskalan. Gini-koefficienten kan anta ett värde mellan noll och ett. Ett värde nära 1 innebär ojämnt fördelade inkomster och värde nära 0 innebär mer jämnt fördelade inkomster. Om alla har exakt samma inkomst så kommer Gini-koefficienten bli 0. Om en person i hela befolkningen besitter all inkomst så kommer Gini-koefficienten bli 1.

Hushållsbegrepp i inkomststatistiken utgörs av personer som är folkbokförda på samma "bostadslägenhet". Ett hushåll definieras utifrån lägenhetsregistret där samtliga bostäder ska ha lägenhetsnummer, dock saknar 2–3 % saknar ett sådant. Lägenhetsnumret kopplas till personer som är folkbokförda på respektive bostadslägenhet. På detta sätt kan sammanboende personer, även om de inte är gifta eller har gemensamma barn, kopplas ihop. Med familjebegreppet kan endast sammanboende som är gifta och/eller har gemensamma barn kopplas ihop. Sedan år 2015 används hushållsbegreppet i inkomststatistiken då det ger ett mer rättvisande bild av hushållens ekonomi. Till "barn" inom begreppet hushåll räknas individer som är mellan 0–19 år gamla.

Hushållssektorn: Hushåll, ideella föreningar, stiftelser med mera och registrerade trossamfund.

Inkomst av tjänst inkluderar lön från arbetsgivare, ersättning vid frånvaro från arbetet på grund av sjukdom eller föräldraledighet, arbetslöshetsersättning samt ytterligare ett antal ersättningar. Dessutom ingår skattepliktiga naturaförmåner som till exempel traktamenten och bilförmån. I inkomstslaget inkomst av tjänst ingår även pension och livränta. Pension är här att betrakta som "sparad" tjänsteinkomst som arbetats ihop tidigare i livet. Inkomst av yrkesmässigt bedrivna förvärvsverksamhet anses som **inkomst av näringsverksamhet** om inkomsten inte räknas in under inkomstslagen tjänst eller kapital. De flesta intäkter och kostnader som har direkt samband med verksamheten är skattepliktiga respektive avdragsgilla. En näringsverksamhet är aktiv om man har arbetat minst 600 timmar om året i verksamheten. Om man ej varit aktiv mer än 600 timmar i verksamheten är det fråga om passiv näringsverksamhet. Exempel på inkomster som ofta hänförs som passiv näringsverksamhet är inkomst av hyresfastighet och arrende.

Kommunala sektorn: Primärkommunal undersektor och landstingskommunal undersektor.

Näringsgren: redovisas enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 2007).

Näringsidkare: Förvärvsarbetande personer vars inkomst av aktiv näringsverksamhet är större än eller lika med arbetsinkomsten av tjänst.

Sammanräknad förvärvsinkomst: summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. Kapitalinkomster ingår alltså inte. Detta inkomstbegrepp gäller till exempel vid redovisning av befolkningens inkomster fördelade efter ålder och civilstånd samt för delområden i staden. Sammanräknad förvärvsinkomst är ett begrepp som uppkom i samband med skattereformens genomförande år 1991.

Statliga sektorn: Statlig förvaltning.